

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

 VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Mgr. Erika Gánovská

Spoznajme K. Bendovú cez jej diela I.

Prind'aras la K. Bendova perdal lakere ľila I.

2013

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	<Mgr. Erika Gánovská>
Kontakt na autora UZ:	<Základná škola, Chrast' nad Hornádom č. 44, 053 63 Chrast' nad Hornádom, ganovs@gmail.com>
Názov:	<Spoznajme K. Bendovú cez jej diela I.>
Rok vytvorenia:	<2013>
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr. Jana Köryová
Preklad:	Erika Godlová

ISBN 978-80-565-1247-0

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inkluzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

1.	Dobré rady všetkým žiakom / Godaver lava savore žiakenge.....	4
2.	Tanierik/ O taňiricis	9
3.	Ako vrabec hľadal balkón/Sar o vrabcos rodelas o balkonos.....	12
4.	Ako je to?/Sar oda hin?	17
5.	Ide Anča/Džal e Anča.....	20
	Použitá literatúra a zdroje	25

1. Dobré rady všetkým žiakom / God'aver lava savore žiakenge

Krista Bendová

Prvá rada: Ako chodiť do školy/ O jekhto god'aver lav: Sar te phirel andre škola

Do školy treba chodiť tak, že máme nohy položené dolným koncom na ceste. Nikdy nedvíhame obe nohy naraz, lebo je to veľmi nepraktické. A, samozrejme, nekráčame dozadu, lebo by sme prišli nazad domov.

Andre škola kampel te phirel avka, hoj amare phindre hine telune agoreha thode pro drom. Ņikana na vazdas so duj phindre jekhvarestar, soske oda nane but praktikano. U, normalno, na phiras palal, soske avka avas pale khore.

Druhá rada: Ako počúvať učiteľa / O dujto god'aver lav: Sar te šunel le sikhavnes

Učiteľa počúvajte vždy len s dobre umytymi ušami. Ak by boli uši neumyté, mohli by ste všetko počuť naopak. Potom by ste to aj vedeli naopak a do konca života by ste si mysleli, že Austrália je drahocenná rastlina a televízia je nebezpečná choroba.

Le sikhavnes sakovar šunen ča le mište thode kanenca. Te na sas o kana thode, šaj te šunen savoro visara. Paľis oda džanenas visara u savoro dživipen šaj gindinen, hoj e Australia hiňi jekh kuč čar u e televízia hiňi pharo nasvalíben.

Tretia rada: Ako si zabúdat' veci / O trito god'aver lav: Sar te bisterel o but'a

Niekteré veci si nikdy neslobodno zabudnúť doma. Najhoršie je, keď si žiak zabudne Potom je cez vyučovanie podvyživený a nemôže dobre rást'. Lebo mu škvŕka Tým vyrušuje ostatných Ale niektoré veci si môžete zabudnúť. Nič sa nestane, ak si napríklad zabudnete živú žirafu alebo jedovatého

Varesave but'a ňikana na kampel te bisterel khore. Nekh goreder hin, kana peske o žiakos bisterel..... . Paľis hino andre škola bokhalo u našt'i mište te barol. Vašoda, hoj leske škirkinel Oleha paľis na del smirom le avere Ale varesave but'a šaj te bisterel. Nič pes na ačhela, te, avka te phenas, bisteren e džid'i žirafa vaj o jedovato..... .

Štvrtá rada: Ako písat' do zošita / O štarto god'aver lav: Sar te pisinel andro zošitos

Do zošita sa snažíme písat' len rukou. V zuboch pero nedržíme, lebo by sme ho mohli prehltnúť a mohli by sme dostať zápal slepého pera.

Andro zošitos dikhas hoj te pisinas ča le vasteha. Dandenca o penkalos na l'ikeras, vaš oda, hoj les šaj te chas u paľis amenge labola e kori goj.

Piata rada: Ako dostávať samé jednotky / O pandžto god'aver lav: Sar te chudel savore jekh

Samé jednotky dostávame, ak nám ich pani učiteľka napiše na vysvedčenie. Preto je dobré nájsť si takú pani učiteľku, ktorá vie písat' len samé jednotky. Hoci by bývala na konci sveta.

Savore jekha chudas, te amen len e raňi sikhavni pisinel pro visvedčenie. Vaš oda hin mištes te arakhel asi raňi sikhavni, savi džanel te pisinel ča savore jekha. The te bešelas pro agor le svetoske.

(Z knihy O prváckom mačiatku, str. 6-7)

1. Prečítaj si prvú radu **Ako chodit' do školy**. Ak si čítať pozorne, l'ahko nájdeš správnu odpoveď podľa textu. Spoj ju čiarou. / Gen o iekhto god'aver lav **Sar te phirel andre škola**. Te gend'an mište, lokhes arakheha o čačo palepheňiben prekal o tekstos.

Dolný koniec nôh máme položený

v lavóre.

na ceste.

v čižmách.

Samozrejme, kráčame

dvíhaním oboch nôh naraz.

dopredu.

—
domov.

2. Nakresli svoje nohy, ako kráčajú do školy. /Maľ'in tire phindre, sar džan andre škola.

3. Prečítaj si druhú radu **Ako počúvať učiteľa**. Pospájaj vety podľa toho, čo si si prečítales. / Gen o dujto god'aver lav **Sar te šunel le sikhavnes**. De jekhetanes o veti prekal oda, so gend'al.

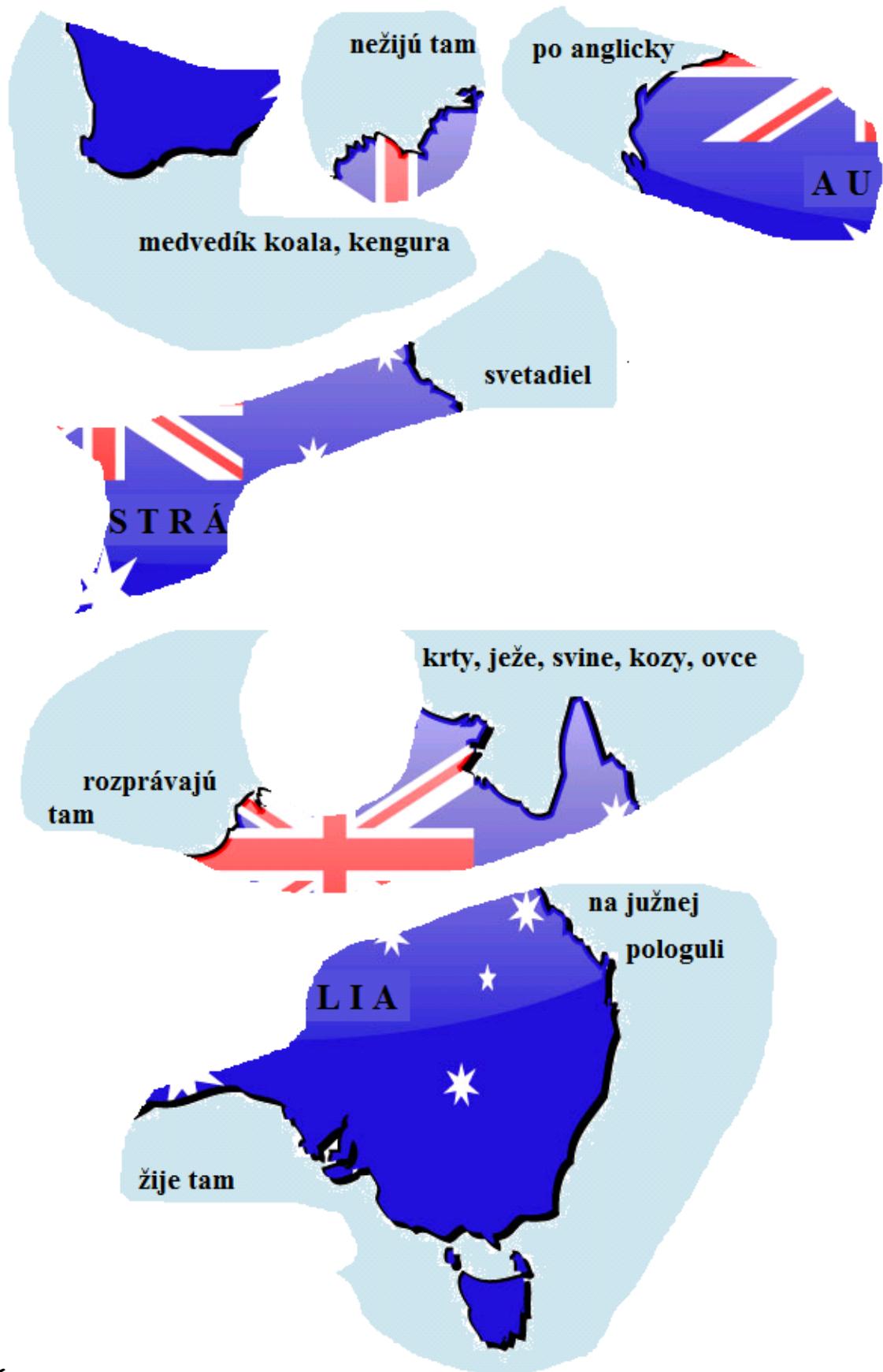
Všetko by sme počuli naopak

nebezpečná choroba.

keby sme nemali dobre umyté uši.

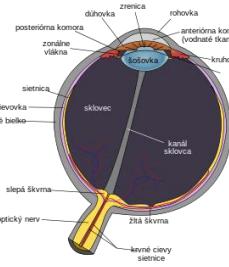
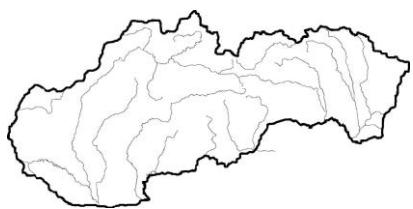
So zle umytymi ušami by sme si mysleli, že televízia je

4. Čo je Austrália? Vystrihni, správne poskladaj a nalep kartičky a niečo sa o nej dozvieš.
/ So oda hin e Australia? Strihin, thov pro čačo than u l'epin o kotora u vareso pal late sikhľoha.

5. Vystrihni si slová na kartičkách z dolnej časti tejto strany. Prečítaj si tretiu radu Ako si zabúdať vecí a doplň miesto bodiek chýbajúce slová (**spolužiakov, desiatu, hada, bruchu**), ktoré vypadli z textu. / Strihin avri o lava pro kartički so hine tele pre kadi sera. Gen o trito godaver lav Sar te bisterel o buťa u pro than, kaj hine o bodki de o lava, so odoj nane (**spolužiakov, desiatu, hada, bruchu**), save avri pele andal o tekstos.
-
6. Napíš niekoľko vecí, ktoré môžeš zabudnúť doma a nič sa nestane. / Pisin varesave buťa, save šaj te bisterel khere u ňič pes na ačhela.
-

7. Prečítaj si štvrtú radu Ako písat' do zošita. Čo môže byť ešte slepé? Napíš. Pomôž si internetom, niečo ti napovedia aj obrázky. / Gen o štarto godaver lav Sar te pisinel andro zošit. So mekh šaj te avel koro? Pomožin peske prekal o internet, vareso tuke phenena the o obrazki.
-

8. Podľa čoho môžeš spoznať nevidiaceho? Nakresli pomocníkov, ktorý pomáhajú nevidiacim ľuďom. / Sar prindžares, hoj o manuš hino koro? Maľin olen, so pomožinen le kore manušenge.

Prečítaj spolužiakov

desjatu

hada

bruchu

9. Prečítaj si piatu radu Ako dostávať samé jednotky. Porozmýšľaj a napiš: ak by si mal dať niekomu v rodine jednotku, komu by si ju dal a za čo by ju mal dostať. / Gen o pandžto god'aver lav **Sar te chudel savore jekh.** Gindin u pisin: Te šaj te des varekaske andre famel'ija jekh, kaste oda dehas u vaš soske?

2. Tanierik

Krista Bendová

Tanierik som rozbil,

ostali len črepy.

Poradťte mi deti,

ktože mi ho zlepí?

Nič sa nedá robiť,

pôjdem pekne k mame:

„Pozri, mama moja,

to sú črepy samé.“

Tanier treba kúpiť,

a to nie sú špásy.

Po druhý raz Janko,

lepší pozor dá si.

(Z knihy O prváckom mačiatku, str. 25)

1. Verš je jeden riadok z básne. Koľko veršov má báseň Tanierik? / O verš hin jekh riadok andre giľutni. Keci verša hine andre giľutni Tanierik?

.....

Skontroluj výpočtom/Ker e kontrola u rachin: **(10 : 2 + 13) : 6 + 17 - 8 =**

.....

Vyšli ti rovnaké výsledky? Zamaľuj svoju odpoved'. / Hin tut jekh gendo? Maľin peskro palepheňiben.

ÁNO

NIE

2. Tri taniere sa rozbili. Dokážeš ich správne pospájať? Ak áno, nájdeš slová, ktoré sa rýmujú. Rýmy, ktoré si našiel, podčiarkni v básni Tanierik a prepíš ich./ Trin taňira pen rozmarde. Šaj len thoves jekhetane mištes? Te šaj, arakheha o lava, save pen riminen. O rimi, so arakhľal, andre giľutňi Tanierik tel lende kere e čiara u pisin len.

Č
.....
.....

Z
.....
.....

3. Vymysli rôzne slová na každé písmeno do celého riadku. / Pisin varesave lava pre sako l'itera andro savoro riadkos.

T

A

N

I

E

R

K

4. Zaspievajte si túto báseň tak, že si rozdelíte úlohy: Janík, deti, mamka. / Gil'aven adi gil'utni avka, hoj peske dena o ulohi: o Janík, o čavore, e dajori.

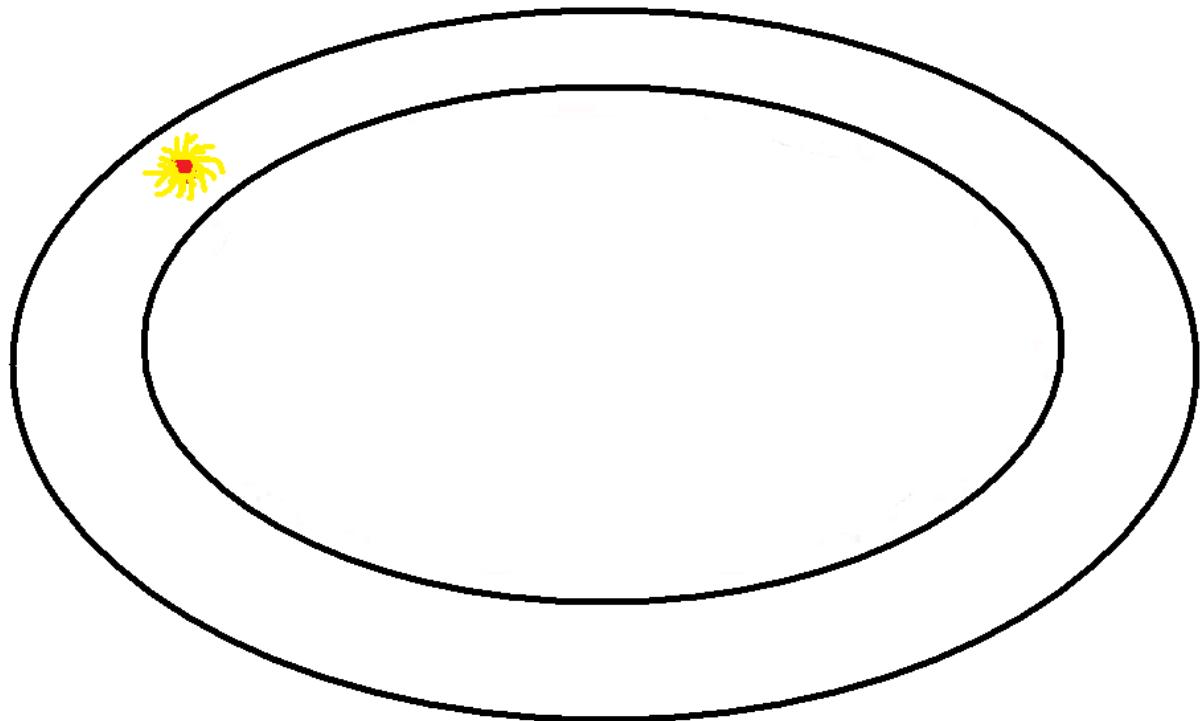
1.-4. Verš - Janík spieva smutno / O Janík gil'avel phares

5.-6. Verš - deti radia Janíkovi / o čavore den god'i le Janikoske (zmeniť slovo **pôjdem** na **pôjdeš**) (pro than le laveskro **pôjdem** thov o lav **pôjdeš**)

7.-8. Verš - Janík spieva mamke / O Janík gil'avel la dake

9.-12. Verš - spieva mamka k Janíkovi (zmeniť slovo **dá** na **dás**). / gil'avel e daj le Jaňikoske (pro than le laveskro **dá** thov o lav **dás**)

5. Ozdob tanierik pre mamičku. / Ker e dekoracia pro tanierikos vaš e tiri daj.

3. Ako vrabec hľadal balkón/ Sar o vrabcos rodelas o balkonos

Krista Bendová

Na novom sídlisku, v príjemnom výklenku pri balkóne, našli si vrabec a vrabčica nový byt. Mali šťastie, pretože ten balkón patril slušnej ľudskej rodine. Otecko sa sice volal Havran Matej, ale všetci Havranovci mali radi vtáčiky a boli radi, že sa im pri balkóne usídlil taký čvirkajúci vrabčací tranzistor.

Vrabčica sedela na vajíčkach, takže ju Havranovci skoro nevideli. No vrabca poznali hned' a zaraz:

„Aha, nás Čimčarák! Na pravom krídelku má jedno čierne pierko!“

Jedného dňa sa vo vrabčacom byte vyliahli tri malé vrabčiatka. Piskot a štebot prenáramný na celé okolie. Havranovci sa usmievali:

„Tak sa mi zdá, že máme malých Čimčaráčikov!“

Vrabčica sedí doma, tých malých krídelkami prikrýva, aby ich ani vietor neofúkol. Čimčarák lieta a noví domov potraviny pre celú rodinu: mušky, omrvinky, ba raz aj krupičné zrnko spred samoobsluhy. Jedného dňa povedal vrabčici:

„Zaletím do susedného sídliska, k druhej samoobsluhe, možno tam majú dáke špeciality!“ a fríŕí, letkom na druhé sídlisko.

Polietal, polietal a našiel – makové zrnko!

„No toto!“ vraví si Čimčarák. „Takú vzácnosť sme už dlho nevideli! Zanesiem to domov!“

Letí vrabec, priletí na svoje sídlisko, ale už je z toho lietania akýsi ohlúpený. Krúži nad domami – beda! Jeden dom ako druhý, aj balkón ako balkón, a tak vrabec nemôže nájsť vlastný byt!

Čimčarák stínska makové zrnko v zobáčiku a kuk! – kune k jednému balkónu. Kdeže! Na balkóne výskajú celkom neznáme deti. Pozrie o dom ďalej – hrôza! Na balkóne sedí veľký čierny kocúr a obližuje si fúzy.

Strašlivo sa vrabec naľakal a šuchol, ani nevedel ako, rovno do otvoreného kuchynského okna neznámeho bytu. A pristál rovno na tanieri s krupicovou kašičkou. Naštastie už bola studená!

„Mamááá, ja mám vtáčika na tanierií!“ vykrikol Jožinko a chcel vrabca chytia. Lenže Čimčarák fríŕí! – rovno do predsiene. Tam sa zaplietol do kabátov na vešiaku a nakoniec padol do vetrovkovej kapucne. A nijako sa nemôže dostať von. Počuje len, ako mama vraví:

„Jožinko nevymýšľaj! Španielskeho vtáčika si mal na tanieri včera. Dnes tam máš krupičku, tak ju spapkaj, kým prídem z obchodu.“

Jožinko kričí, že nechce takú pobehanú krupičku, mamička kričí, že jej zavrú obchod, a vrabec čuší, aby ho nezbadali.

Mamička rýchlo schmatne vetrovku s kapucňou, aj s vrabcom, na hlavu si dá čiapku a behom do samoobsluhy.

Mamička beží, kapucňa sa natriasa, Čimčarák nesmelo otvorí oči a vidí nad sebou maminu očiapkovanú hlavu. Nuž rýchlo hup! – von z tej mrzkej kapucne na maminu čapicu.

Sedí vrabec mame na čapici, nepráva si pierka, aby mohol odletieť. A mama nevie, prečo sa ľudia za ňou tak obzerajú. Či že je taká pekná, či má zafúľaný nos? Odrazu počuje, ako jedna pani vraví druhej panej:

„No toto! Pozrite, pani Havranová, aká nová móda nastáva! Vtáčiky budeme nosiť na čapiciach!“

No pani Havranová skrikne:

„Akáže móda? Ved' je to náš Čimčarák, aha, na pravom kridelku má čierne pierko!“ Jožinkova mama zhikne, lebo sa jej zdá, že neznáma pani jej chce vziať čapicu. Čimčarák sa zlakne ruky pani Havranovej a od strachu jej padne rovno do košíka s nákupom.

Všetci ľudia okolo krútia hlavami, lebo tá pani zakrútila vrabca do vlastnej parádnej šatky, uteká s ním zrejme domov a nahlas ho utešuje:

„Oj, ty naše chúďatko! Kto to kedy videl, aby si robil módu na čapici, ked' máš doma ženu a deti!“

Tak sa to veľmi šťastne skončilo. Na balkóne vypustila pani Havranová vrabčeka z parádnej šatky. Hned' vedel, že je doma, lebo hladná rodina tak čvirkala, že mu uši trípli.

V ten deň už nemusel vrabec lietať za potravou. Pani Čimčaráková dostala makové zrnko, ktoré chudáč vrabec nevypustil zo zobáka. A všetci sa ešte do sýtosti najedli tej dobrej, osladenej krupice, ktorá ostala vrabcovi na pazúrikoch z Jožinkovho taniera.

Pro nevo sidliskos, andro šukar than paš o balkonos, arakhle penge o vrabcos the e vrabčica o nevo kher. Sas len bacht, hoj o balkonos sas lačhe manušikane famel'ijakro. O dadeskro nav sas Havran Matej, no savore Havrana kamenas le čirikloren u lošanas, hoj lenge pro balkonos avľas te bešel ajszo gil'ado vrabčakro tranzistoris.

E vrabčica bešelas pro jandre, avka la o Havranovci ča frima dikhle. No le vrabcos prindžarde jekh duj:

„Dikh, amaro Čimčarak! Pro sasto phak les hin jekh kalo pirkos!!“

Jekh d'ives pen andro vrabcengro kher avri ispidle trin cikne vrabci. E vika the o giľa bare pro sasto than. O Havranovci asanas:

„Avka diťhol, hoj amen hin o cikne Čimčaraka!“

E vrabčica bešel khore, ole ciknoren le phakorenca učharel, hoj pre lende aňi balvaj te na phurdel. O Čimčarakos urňol u anel kherel o chaben vaš e savori famel'ija: le mat'oren, o krušinki, u jekhvar the o d'ivoro krupica so il'as ange e skl'epa. Jekh d'ives phend'as la vrabčicake:

„Urňovav akana pro pašo sidliskos, ki e aver skl'epa, šaj odoj len hin varesave špecialiti!“
u frrr, sig pro aver sidliskos.

Urňil'as, urňil'as u arakhľas – o makošno d'ivoro!

„No oda!“ phenel peske o Čimčarak. „Ajso kuč vareso imar but na dikhl'am! Lidžava oda khore!“

Urňol o vrabcos, avel pro peskro sidliskos, ale imar hino olestar so urňolas varesavo dilino. Urňol upral o khera – Devla! Jekh kher sar aver, the o balkonos sar balkonos, u avka o vrabcos naští te arakhel peskro kher!

O Čimčarak kikidel o makošno d'ivoro andro zobačikos u dikh! - dikhel andro jekh balkonos. Ta kaj! Pro balkonos keren vika o na prindžarde čhavore. Dikhel jekh kher dureder – dar! Pro balkonos bešel baro kalo mucuris u čarel peskre bajuzi.

But o vrabcos darand'il'as u čhid'as pes, aňi na džanelas sar, andre phundrad'i kuchňakri blaka andro na prindžardo kher. U peľas andro taňiris, kaj sas e krupicovo kaša opre. Pro bacht, imar sas šiľal'i!

„Mamooo, hin man o čirikloro andro taňiriiis!“ vičhinel o Jožinkus u kamel le vrabcos te chudel. No o Čimčarak frrrr! - vorta andro predsieň. Odoj pes chudľas maškar o geroki so figinenas u paľis peľas andre kapucňa pre vetrovka. U ňisar leske avri te avel. Šunel ča, sar e daj phenel:

„Jožinku, ma ker oda! O špaňijelsko čirikloro tut sas pro taňiris idž. Adad'ives tut hin e krupička, cha la šukares, dži avava andal e skl'epa.

O Jožinkus vičhinel, hoj na kamel ajsi krupička so pre late prastalas o čiriklo, e dajori vičhinel, hoj lake phandena e skl'epa, u o vrabcos hino čhit, hoj les te na dikhen.

E dajori sigh lel e vetrovka kapucňaha, the le vrabcoha, pro šero peske del e stadi u prastal andre sklepá.

E dajori prastal, e kapucňa izdral, o Čimčarak darades phundravel o jakha u dikhel opral peste o dajakro šero la stad'aha. Avka sigo hop! - andal e džungaľi kapucňa pre dajakri stadi.

Bešel o vrabcos la dake pre stadi, lačharel peskre pirka, hoj te šaj te urňol. U e daj na džanel, soske o manuša pal late avka dikhen. Hiňi ajsi šukar, vaj lakro nakh hino melalo? Jekhvarestar šunel, sar phenel jekh raňi e dujto raňake:

„Ta oda! Dikhen, raňi Havranovo, savi nevi moda avel! Phiravaha o čiriklore pro stada!“

No e raňi Havranovo vičhinel:

„Savi moda? Se oda hin amaro Čimčarakos, dikh, pre čači phakh les hin kalo pirkos!“

E Jožinkoskri daj vičhinel, soske lake avka dit'hol, hoj lake e na prindžard'i raňi kamel te lel lakri stadi. O Čimčarak darand'il'as le raňakro Havranovo vastestar u daratar lake perel andre sevli le chabneha.

Savore manuša pašal keren le šerenga, soske odi raňi thod'as le vrabcos andro lakro šukar khosno, prastal leha šaj hoj khere u phenel leske:

„Oj, tu amaro čororo! Ko oda kana dikh'as, hoj te keres e moda pre stadi, kana tut khere hin e romni the o čhavore!“

Tak sa to veľmi šťastne skončilo. Na balkóne vypustila pani Havranová vrabčeka z parádnej šatky. Hned' vedel, že je doma, lebo hladná rodina tak čvirikala, že mu uši trípli.

V ten deň už nemusel vrabec lietať za potravou. Pani Čimčaraková dostala makové zrnko, ktoré chudák vrabec nevypustil zo zobáka. A všetci sa ešte do sýtosti najedli tej dobrej, osladenej krupice, ktorá ostala vrabcovi na pazúrikoch z Jožinkovho taniera.

Avka oda but bachtalas agorind'as. Pro balkonos mukhl'as e raňi Havranovo le vrabcos avri andal o khosno. Jekhvarestar džanelas, hoj hino khere, soske e bachtal'i famel'ija čvirikind'as, hoj leske čhingerelas o kana.

Oda d'ives imar o vrabcos na musaj sas te urňol pal o chaben. E raňi Čimčarakovo chudl'as o makošno d'ivoro, savo o čoro vrabcos na mukhl'as andal o zobakos. U savore mekh pherdes chale odi lačhi, gul'i krupička, so le vrabcoske ačhil'as pal o naja andal o Jožinkuskro taňiris.

1. Prirad', kto čo vykonával/ Thov jekhetane, so ko kerelas:

**lieta a nosí domov
potraviny pre celú rodinu**

sedí na vajíčkach

ČIMČARÁK

VRABČICA

**prikrýva krídelkami
vrabčiatka**

**nosí mušky, omrvinky
spred samoobsluhy**

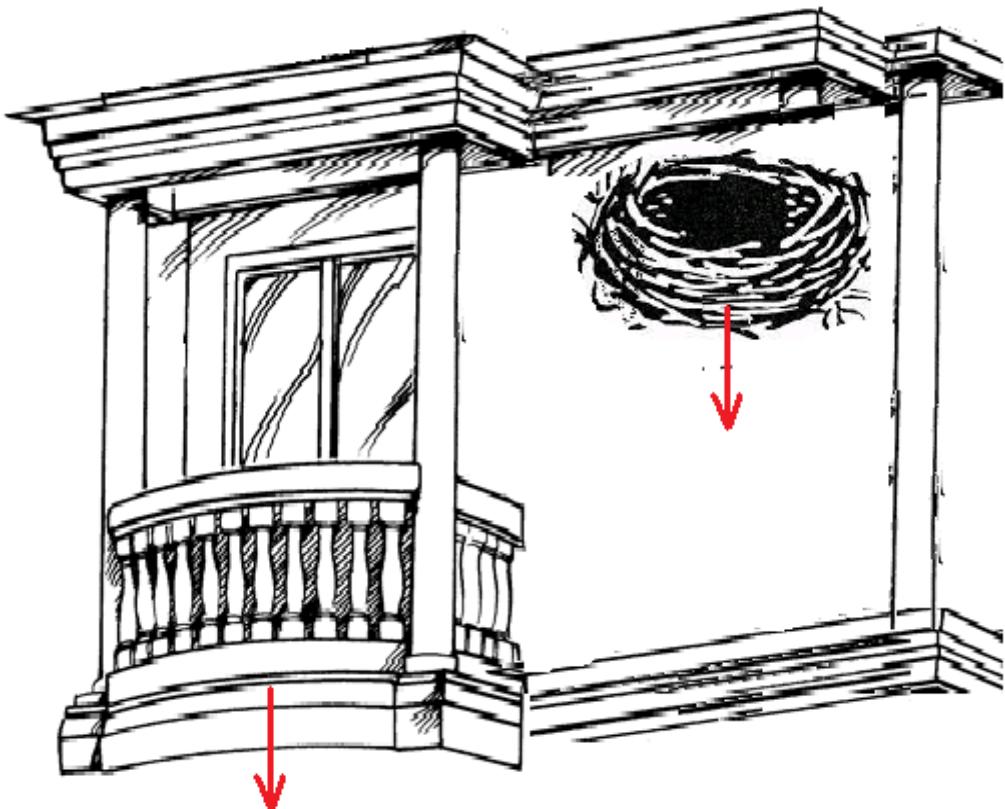
2. Aké práce robí u vás doma MAMKA, OCKO a TY? / Save buťa ke tumende khere kerel e DAJ, o DAD u TU?

mamka

ocko

ja

3. Napíš, kto kde bývali: vrabec Čimčarák, vrabčica, vrabčiatka, Havranovci. / Pisin, ko kaj bešelas: o vrabcos Čimčarak, e vrabčica, o cikne vrabcora, o Havranovci.

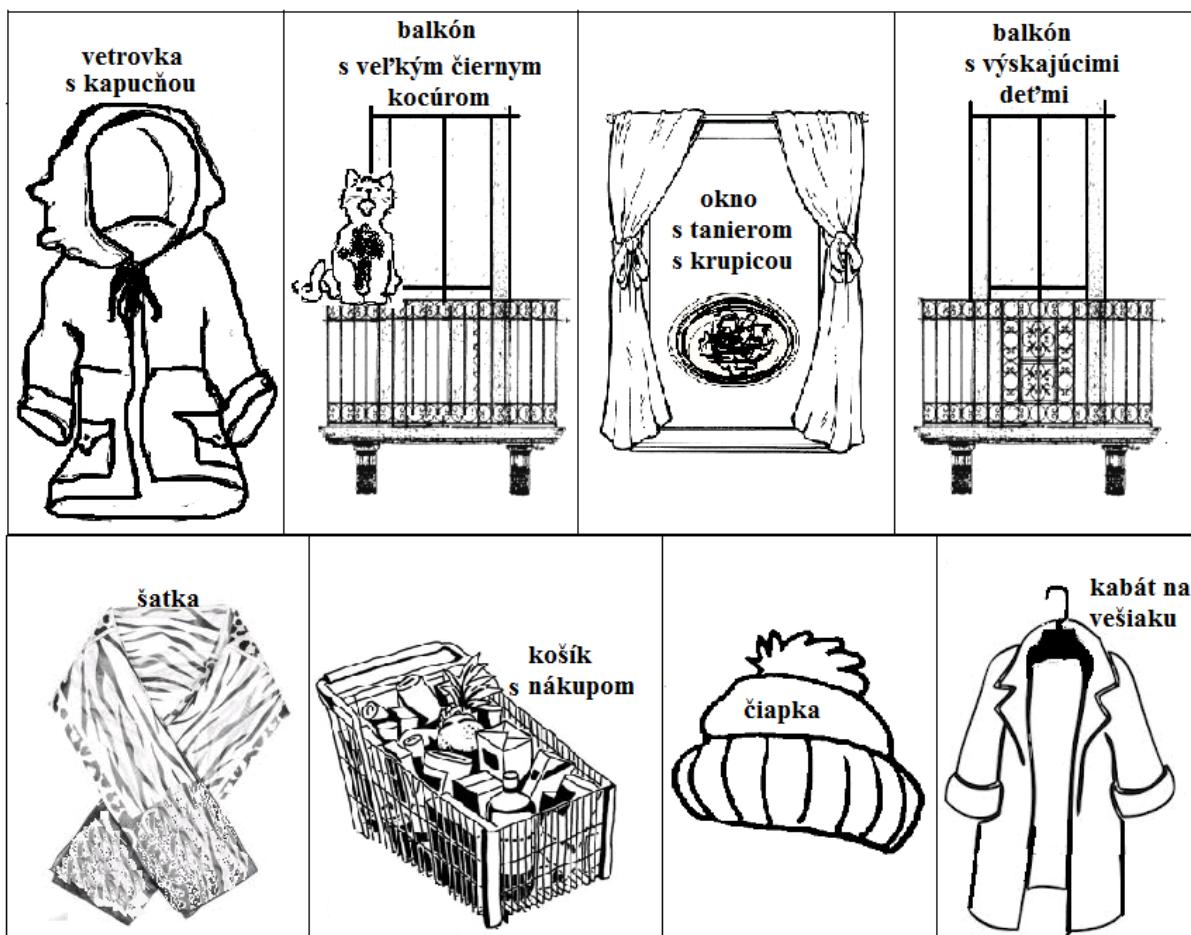

4. Páčilo sa rodine Havranovej, že vrabec a vrabčica mali byt pri ich balkóne? Akých máš susedov ty? Čo sa ti na nich páči a čo by si chcel, aby sa zmenilo? / Kamelas oda e Havranoskri fameľija, hoj o vrabcos the e vrabčica peske kerde o kher pro lengro balkonos? Save hine o manuša, so bešen paš tute? So pre lende tuke hin pre dzeka u so kamehas, hoj pes te kerel varesar aver?
-
-
-
-

5. Jedného dňa vrabec Čimčarák zaletel na susedné sídlisko, kde našiel makové zrnko. Kde všade putoval s týmto makovým zrnkom, kým sa dostal domov je uvedené nižšie. Vystrihni, zorad' a nalep obrázky podľa príbehu. Jekh d'ives o vrabcos Čimčarak urňil'as pro pašo sidliskos, kaj arakhľ'as o makošno d'ivoro. Sako than, kaj geľas ole

makošno d'ivoreha, dži avľas khere, hino pisimen teleder. Strihin, thov pro than u l'epin o obrazki prekal e paramisi.

.....

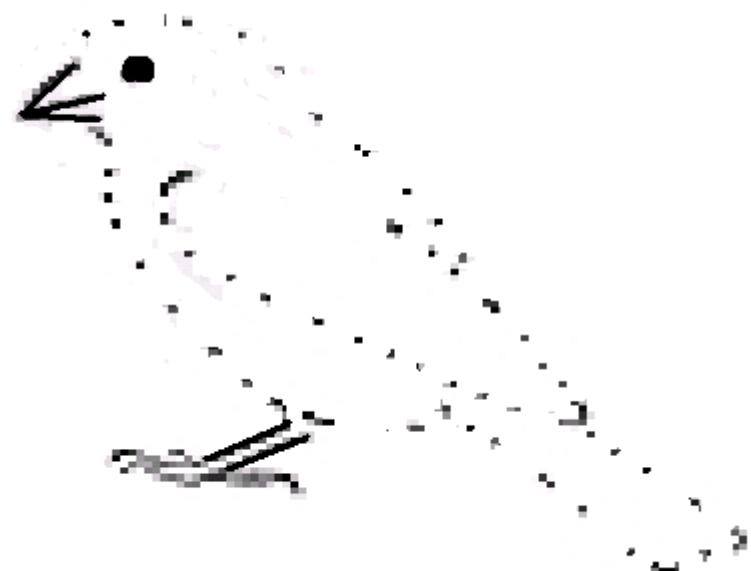

6. Zahrajte sa hru s obrázkami. Poproste pani učiteľku, aby vám obrázky z cvičenia 5 prefotila, zväčšila. Zostrojte si osem čeleniek, na ktoré nalepíte dané obrázky – (z úlohy 5.) Deti, ktoré majú čelenky sa rozmiestnia po triede a určený žiak - **vrabec** – musí lietať postupne k tým deťom, ako to bolo v príbehu, nesmie zastať, pretože by spadol. Jeden žiak je časomerač a meria čas, za aký sa vrabcovi podarí dostať od prvého k poslednému obrázku. Deti si zakaždým menia čelenky aj miesta, aby vrabec dlhšie poletoval a hľadal kam má letieť. Najrýchlejší vrabec si vyberie odmenu.

Khelen le obrazkenca. Mangen khatar e raňi sikhavňi, hoj tumenge le obrazkendar andal e buťi 5 te kerel bareder fotokopija. Keren tumenge ochto čelenki, pre save l'epinena o obrazki – (andal e buťi 5). O čavore, saven hin o čelenki terďon andre trieda u jekh čavoro – **o**

vrabcos – musaj te urňol ki ola čhavore avka, sar oda sas andre pramisi, našťi te ačhel, soske perela. Jekh čhavoro dikhela pro časos, hino časomeračis, dikhel keci le vrabcoske l'ikerel te chudel pes khatar o jekhto dži o paluno obrazkos. O čhavore penge sakovar den aver čelenki the o thana, hoj o vrabcos te urňol buter u te rodel, kaj te džal. O nekh sigeder vrabcos peske lel o pot'iňiben.

7. Pospájaj body a vymaľuj. Dokresli mu potravu, ktorú má rád./ Ker jekhetane o bodi u maľin andre. Maľin the o chaben, savo kamel.

4. Ako je to?

Krista Bendová

Mama Dorke hrušku dala.

„Nechcem takú, to je malá!

*Daj mi, mama, druhú hned',
ja chcem hrušku ako svet!"*

*Mama vraví: „Nechaj teda,
nech ti hrušku muchy zjedia.“*

*Na stolíku leží hruška,
na tej hruške sedí muška.*

Bzučí si tá malá muška:

„To je ale veľká hruška!

*Celkom iste väčšej niet,
to je hruška ako svet!"*

*Lebo pre maličké mušky
veliké sú všetky hrušky.*

*Veľkým Dorkám ale
sú všetky hrušky male.*

(Z knihy O prváckom mačiatku, str. 47)

1. Ako sa volalo dievčatko v básni?/ Sar pes vičhinelas e čhajori andre basnička?

.....

2. Ked' si niečo prosíš, ako to popýtaš? Nakresli tváričky k jednotlivým vetám podľa toho, či sa ti tá prosba páči, alebo nie. / Kana vareso kames, sar oda manges? Ker o mujora ki o veti avka, sar pes tuke diťhol o mangipen.

Daj mi tvoju gumu!

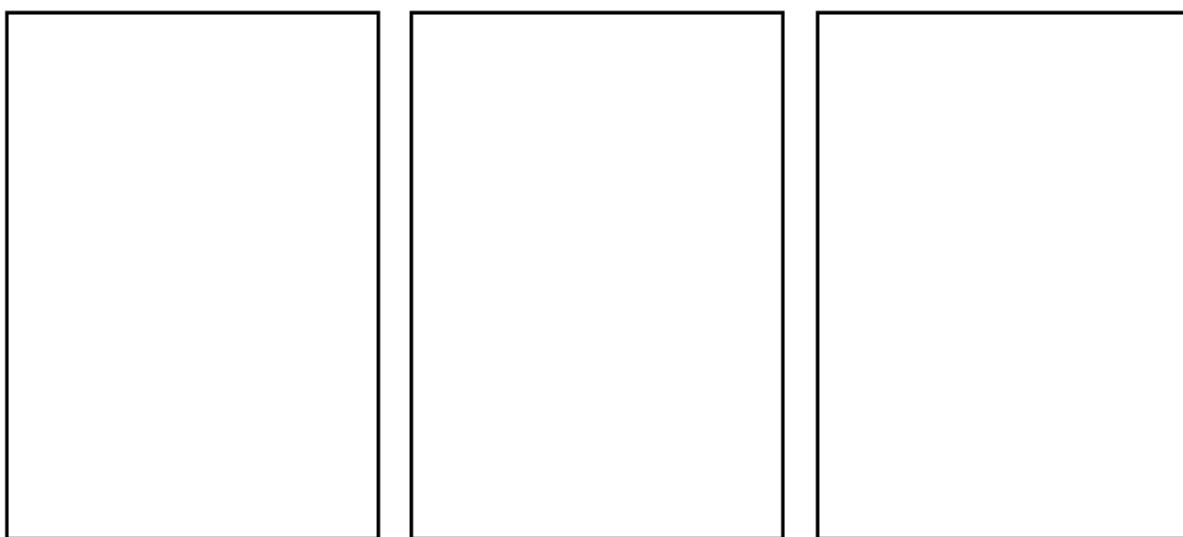
Prosím si viac čaju!

Chcem íst' von!

Môžeme sa spolu zahrať hru Pexeso?

Ďakujem, neprosím si koláč!

3. Nakresli podľa básne **hrušku**, **Dorku**, **mušku**. Zároveň ich zoradť podľa veľkosti – od najväčšieho po najmenšieho, podľa toho ako ich veľkosť opísala v básni Krista Bendová. Kto bol najväčší? Kto bol najmenší? / Maľin prekal e giľutňi e ambrol, e Dorka, e maťhori. Thov len paš peste prekal oda, save hine bare – le nek ciknederestar dži pro nekh bareder, avka, sar pal lende pisinelas andre giľutňi e Krista Bendova. Ko sas nekh bareder? Ko sas nekh cikneder?

D > H > M

A comparison diagram showing the size of three characters. The letter 'D' is on the left, followed by a large red right-pointing arrow. To its right is the letter 'H', followed by another large red right-pointing arrow. To the right of 'H' is the letter 'M'.

4. Vystrihni si z dolnej časti strany kartičky. Vyznačené slová nahradť kartičkami tak, aby sa význam nezmenil./ Strihin andal o teluno kotor pre sera o kartički. O lava so hine andro znakos prethov le kartičkendar avka, hoj phenena sajekh but'i.

Nechcem takú, to je malá!

Daj mi], mama, druhú hned',

ja chcem hrušku ako svet!"

.....

Prosím si

prosím si

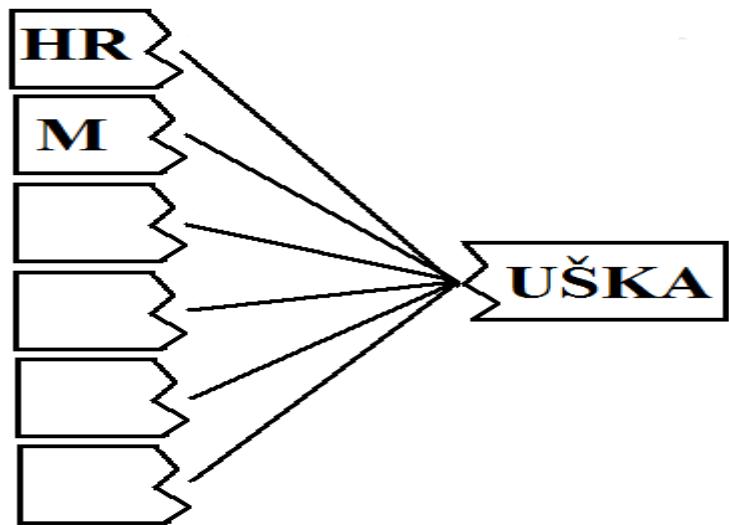
Neprosím si

5. Prepíš tretiu strofu na maľované čítanie. Slová **hruška** a **muška** nahrad' obrázkami./
Pisin neves e trito strofa (kotor) andal e giľutni pre maľimen geňiben. O lava hruška
the muška ker obrazkendar.

Nasoliku leží

6. Skús vymysliet' slová, ktoré by sa končili na ...**uška**. / Ker varesave lava, save
agorinen pre ... **uška**.

5. Ide Anča

Krista Bendová

*Ide Anča do školičky
poza humná, poza kričky,
biela mašľa, sukňa nová,
ide Anča Malinová.*

*Kravka na ňu zabučala:
„Kamže ideš, Anča malá?“
Sliepka na ňu kotkodáka:
„Parádna si, Anča, dáka!“
Zamňaučala mačka Mica:
„Prečo ti tak horia líca?“
Začvirikal na ňu vták:
„Kamže, Anča, bežíš tak?“*

*„Idem, idem do školičky
poza humná, poza kričky,
učiť sa mi zachcelo,
preto bežím veselo.“*

(Z knihy O prváckom mačiatku, str. 72)

1. Vieš odpovedať? Napíš:/ Džanes te phenel pale? Pisin

meno mačičky z básne **Ide Anča**

o mačičkakro nav andal e gil'utni Ide Anča

meno a priezvisko dievčatka z básne

o nav the o fameľ'jakro nav la čhajorakro andal e gil'utni

tvoje meno a priezvisko

tiro nav the fameľjakro nav

meno a priezvisko tvojej pani učiteľky

o nav the o fameľjakro nav tira raňi sikhavňakro

2. Čítať si pozorne? Nájdi správnu odpovied'. / Gend'ál mište? Arakh o čačo pheňiben.

Aká bola mašľa? / Savi sas e mašľa?

biela zelená žltá

Aká bola sukňa? / Savi sas e rokl'a?

stará nová dlhá

Kam išla Anča? / Kaj džalas e Anča?

do obchodu do humna do školičky

Ako bežala Anča? / Sar prastalas e Anča?

veselo ťarbavo boso

3. Ktoré zvieratko ako rozpráva? Spájaj. / Savi džvirina sar vakerel?

Krava mňaučí

Sliepka čviriká

Mačka kotkodáka

Vrabec bučí

4. Hľadaj rôzne jazyky a jazýčky. Tie, ktoré si našiel, daj do obláčikov./ Rode o čhiba the o čibora. Ola, so arakhľal, thov andro oblačiki.

MAČACIEJAZÝČKYTBMSNEHOVÉJAZYKGJAZYKNATOPÁNKE
KOMLCUDZIEJAZYKYEKSAARFPROGRAMOVACÍJAZYKPNMY
GFDSA VYPLAZENÝJAZYKKLKIUORARUSKÝJAZYK

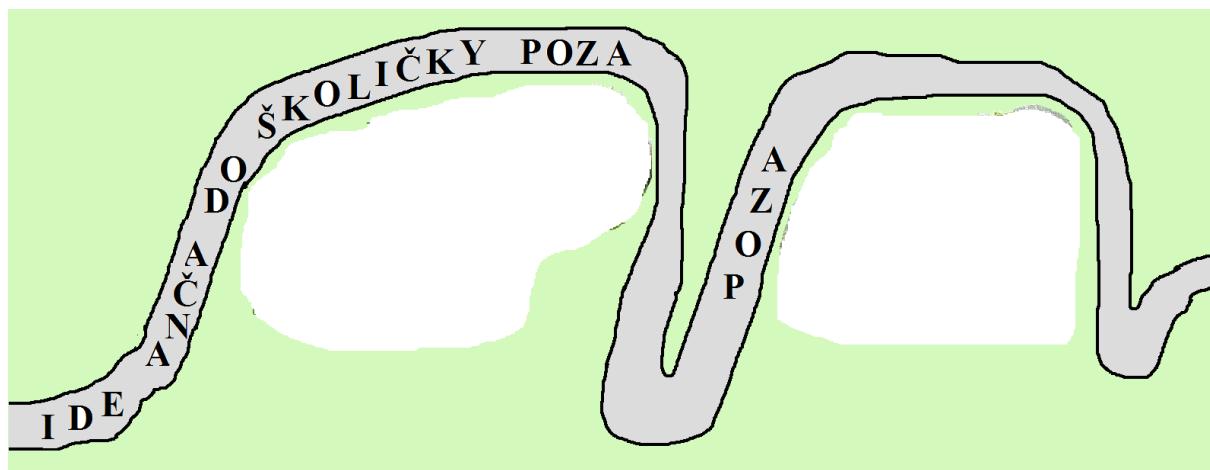
5. V akom jazyku rozprávaš doma ty? / Sava čibaha vakeres khore tu?

.....

6. Vieš niečo povedať alebo napísať aj v inom jazyku? Skús a porovnaj si svoju odpoved' s kamarátmi./ Džanes vareso te phenel vaj te pisinel the andre aver čib? Ker oda u dikh, so kerde aver čavore.

Jazyk	anglický				
Slovo					

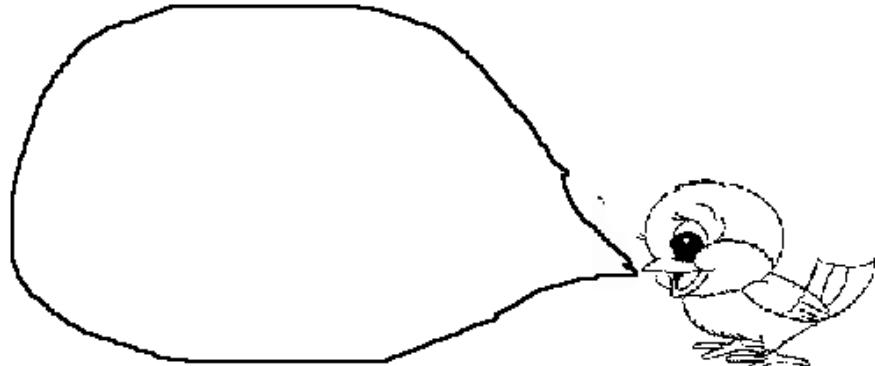
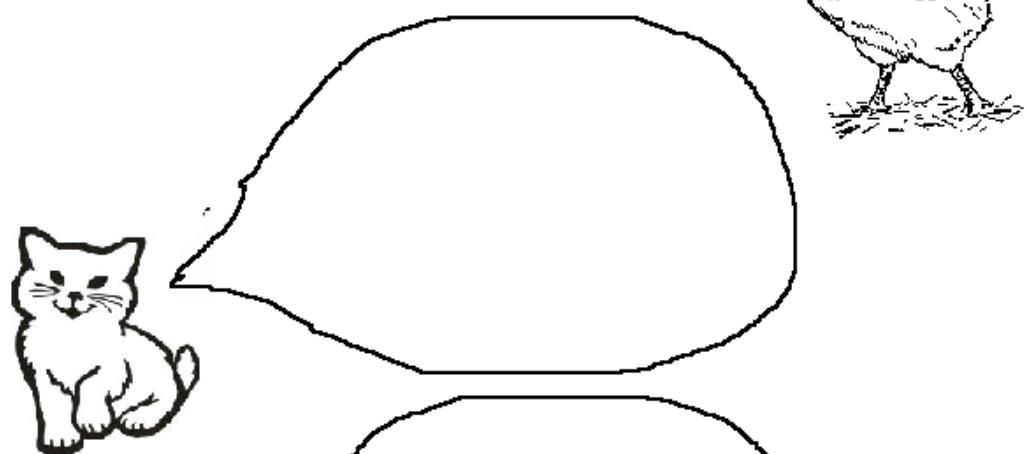
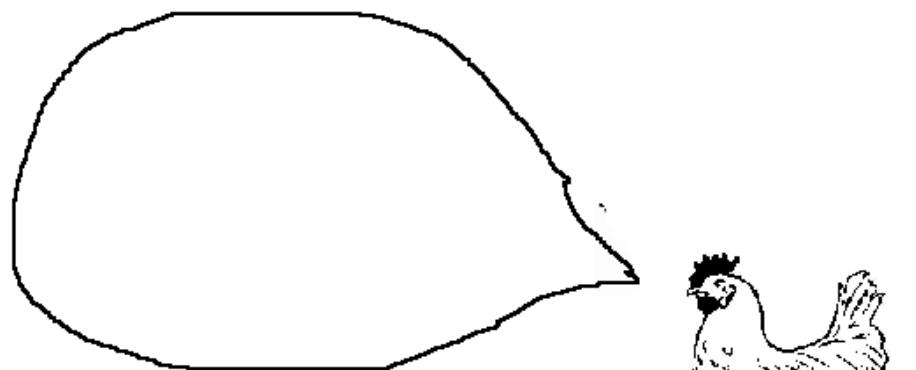
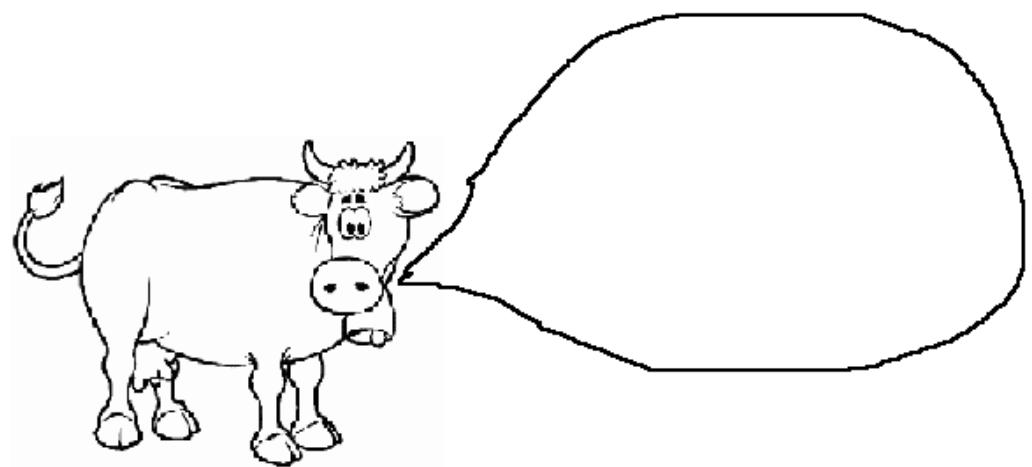
7. Dolep správne obrázky do vety: / Lepin o čače obrazki andre veta:

.....

8. Dopíš do bublín otázky, ktoré sa pýtali zvieratká Aňičky, ked' šla do školy./ Pisin andro bublini o phučibena, so o džvirini phučenas la Aňičkatar, kana džalas andre školi.

9. Zostrojte si čelenky, na ktoré si nakreslite zvieratká: kravičku, sliepku, mačku a vtáčika. Rozdeľte si úlohy a zahrajte si báseň s Aničkou a zvieratkami. / Keren tumenge o čelenki, pre save maľinen o džvirini: e guruvni, e kachni, e mačka the o čirikloro. Den tumenge o but'a u khelen tumenge e giľutni la Aňičkaha the le džirinena.

3 deti = kríčky (ruky zobrazujúce konáre)

3 čavore = o bura (o vasta hine o kranga)

2 deti = humná (rukami zobrazujú strechu)

2 čavore = o stodoli (le vastenca keren o dachos)

1 dieťa = Anička

1 čavoro = e Aňička

1 dieťa = kravička

1 čavoro = e guruvnori

1 dieťa = sliepka

1 čavoro = e kachnori

1 dieťa = mačka

1 čavoro = e mačka

1 dieťa = vtáčik1

1 čavoro = o čirikloro

Prvú strofu – rozprávajú deti, ktoré nemajú žiadnu rolu, Anička s taškou kráča podľa textu, zobrazuje mašľu a sukňu.

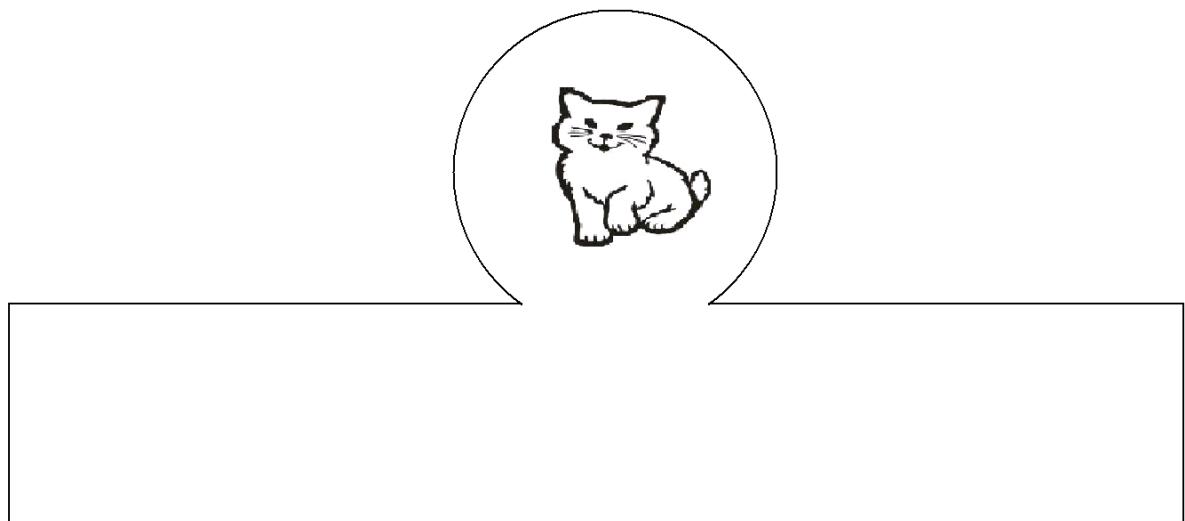
E jekhto strofa – vakeren o čavore, saven nane ſisavi rola, e Aňička la taškaha phirel sar phenel o tekstos, sikavel e mašľa the e rokľi.

Druhú strofu - sa postupne pýtajú určené zvieratká Aničky jednotlivé otázky.

E dujto strofa – jekh pal aver o džvirini phučen la Aňičkatar lengre phučibena.

Poslednú strofu hovorí Anička.

E paluňi strofa phenel e Aňička.

Ukážka čelenky

Použitá literatúra a zdroje

BENDOVÁ, K. 1999. *O prváckom mačiatku*. Bratislava: Mladé letá, 1999. 88 s. ISBN 80-06-00882-5.

Obrázok Slepá mapa. 2013. [cit. 2013.04.24.] Dostupné na internete:

http://www.google.sk/url?sa=i&rct=j&q=slep%C3%A1+mapa+slovenska&source=images&cd=&cad=rja&docid=iViu9ndK_uSvAM&tbnid=djTnyjtxN0acvM:&ved=0CAUQjRw&url=http%3A%2F%2Fgeografiapreziakov.webnode.sk%2Fa9-rocnik%2Fpoznamky%2Fvodstvo-slovenska%2F&ei=2QR4UbvjOYfwsgbh0YDoDA&psig=AFQjCNFAWDgCSu_eEsGjMf1MJIoypuvSQ&ust=1366906436514083

Obrázok Slepý guláš. 2013. [cit. 2013.04.24.] Dostupné na internete:

http://www.eurocampus.sk/joomla/images/hladomorna/slepy_gulas.jpg

Obrázok Oka – slepá škvRNA. 2013. [cit. 2013.04.24.] Dostupné na internete:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a4/Schematic_diagram_of_the_human_eye_sk.svg/350px-Schematic_diagram_of_the_human_eye_sk.svg.png

Obrázok Značka slepá ulica. 2013. [cit. 2013.04.24.] Dostupné na internete:

http://netdubacek.euweb.cz/image/200505110845_SlepaUlice.jpg